

Yleiskatsaus hankinnoista vuodelta 2021

Vuotta 2021 voidaan kuvata hankintojen vuotena. Maaliskuussa 2021 käytiin kaupunginjohtajan, toimialojen ja palvelualueiden johtoryhmissä hankintaprosessia ja vastuunjakoja hankinnoissa. Lisäksi tässä yhteydessä jalkautettiin myös hankintapolitiittisen ohjelman linjauksia. Ohjelman tavoitteet ovat toteutuneet olosuhteisiin nähden melko hyvin, mutta osan tavoitteiden aloitus on edelleen viivästynyt johtuen resurssivajauksesta ja koronan aiheuttamasta poikkeustilanteesta. Toisaalta koronapandemia ei ole erityisesti vaikuttanut kilpailutettaviin hankintoihin. Suojavarusteiden hankinta tehtiin myös vuonna 2021.

Resurssivajaus sekä talous- että hankintapalveluissa on vaikuttanut merkittävästi hankintapalvelujen työhön, henkilöstön hyvinvointiin ja osan hankintojen aikatauluun. Suuri osa hankintasuunnitelman hankinnoista on saatu vietyä läpi, mutta tilannetta puretaan vielä alkuvuodesta 2022. Salon kaupungin hankintapalvelujen kautta kilpailutettiin tai valmisteltiin vuonna 2021 ennätysmäärä hankintoja, yhteensä 76 hankintaa, joista 67 kilpailutettiin sähköisen hankintajärjestelmän Cloudian kautta. Määrä vastaa normaalista noin 1,5 vuoden kilpailutusten määrää. Vuonna 2021 hankintapalvelujen henkilötyövuosimäärä oli 1,5 henkilöä. Hankintapalveluissa on ollut siten noin yhden henkilön resurssivajaus.

EU-kynnysarvot ylittäviä hankintoja oli vuonna 2021 yhteensä 19 kpl, kansalliset kynnysarvot ylittäviä 25 kpl ja kansalliset kynnysarvot alittavia eli pienhankintoja 23 kpl. Vuonna 2021 Salon kaupungilla oli yksi hankinta-asia käsiteltävänä markkinaoikeudessa. Hankintojen paikallisuusaste on ollut hyvä. Hankintapalvelujen karkea arvio on, että reilulla 50 %:lla hankinnoista on ollut paikallista vaikuttavuutta. Markkinavuoropuhelujen määrä on lisääntynyt edelleen hankinnoissa.

Kaupungin hankintaohje uusittiin syksyllä 2021 ja se hyväksyttiin lokakuussa kaupunginhallituksessa. Kaupunginjohtaja nimensi toimialoille hankintayhdyshenkilöt kesäkuussa, jonka jälkeen he ovat kokoontuneet säännöllisesti noin kuukausittain. Lisäksi hankintapalvelut on tehnyt sisäiseen käyttöön sopimuskalenterin ja lisännyt hankintakohtaisia ohjeita. Vuoden 2021 alkuvuotta leimasi etenkin kuljetuksiin ja liikkumiseen liittyvien hankintojen valmistelu johtuen EU:n puhdas ajoneuvodirektiivistä, minkä kansallinen lainsäädäntö astui voimaan 1.8.2021. Tämän vuoksi kuljetus- ja ajoneuvohankintoja kilpailutettiin useita ennen kesää. Yhteishankintayksikköjen osalta Salon kaupunki on hyödyntänyt lähinnä Hansel Oy:n, Kuntien Tiera Oy:n, Turun seutuhankintojen sekä uutena Sarastia Oy:n kilpailutuksia. Salon kaupunki on hyödyntänyt yhteishankintayksiköiden kilpailuttamia hankintoja tapauskohtaisesti arvioiden ja lähinnä rutiini- ja volyymituotteiden hankinnoissa. Vuonna 2021 liityttiin kahdeksaan yhteishankintaan, jotka olivat sekä materiaali- että palveluhankintoja. Lisäksi on hyödynnetty kiinnostuksen ilmoittamista, mikä mahdollistaa myöhemmin erilaisiin hankintoihin liittymisen, mikäli se on kaupungin kannalta järkevää. Sopimushallinnan osalta hankintapalvelujen rooli on lähinnä ohjeistava. Sisäistä ohjeistusta on lisätty, mutta kaupungin sopimusohjeistuksen laadinta on viivästynyt vuodelle 2022.

Suunnitelmallisuus ja kokonaistaloudellisuus

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho ja aikataulu	Toimenpiteet
Hankintojen suunnitelmallisuus ja ennakointi.	Toimialat tunnistavat keskeiset strategiset hankinnat.	Toimialan strategiset hankinnat tunnistettu.	Toimialajohtaja ja hankintapalvelut / ohjelmakausi	Toimialat ovat laatineet hankintasuunnitelmansa, jossa ovat myös keskeiset hankinnat. Strategisten hankintojen merkitsemistä hankintasuunnitelmaan on selvitetty.
Hankintojen suunnitelmallisuus ja ennakointi.	Hankintasuunnitelmiin panostetaan, niitä kehitetään sekä niistä tiedotetaan avoimesti.	Hankintasuunnitelmat tehty ja niistä on tiedotettu.	Toimialat ja hankintapalvelut / vuosittain	Vuoden 2021 osalta hankintasuunnitelma on laadittu ja julkaistu kaupungin nettisivuilla. Hankintasuunnitelmaa on käyty läpi Salo Hankkii - tapahtumassa.
Tavoitteelliset hankinnat.	Valitaan 1-3 vaikuttavuudeltaan merkittävää hankintaa, joille asetetaan tavoitteet ja mittarit hankinnan valmisteluvaiheessa.	Toteutuneet tavoitteelliset hankinnat / kpl	Palvelualueet ja hankintapalvelut / ohjelmakausi	Tavoitteen toteutuminen on alkanut osin. Vanhuspalvelujen tehostettu palveluasuminen alkoi vuonna 2020 dynaamisena hankintajärjestelmänä, jossa mitataan asiakastytyvyyttä.
Kaupungin hankinnat ovat kokonaistaloudellisia.	Kehitetään malli hankintojen hyötyjen ja kustannustehokkuuden arviointiin.	Toimintamalli kartoitettu tai kehitetty.	Hankintapalvelut, palvelualueet / ohjelmakausi.	Tavoitteen toteuttaminen ei ole vielä alkanut. Tavoitetta arvioidaan kuitenkin osittain eri hankintojen yhteydessä.
Yhteishankintojen hyödyntäminen.	Hyödynnetään olemassa olevien yhteishankintayksikkökumppanien yhteiskilpailutuksia etenkin volyymi- ja rutiinituotteiden hankinnoissa silloin, kun hankinnalla ei ole erityistä paikallista vaikuttavuutta.	Hankintasopimusten määrä / vuosi.	Hankintapäällikkö / ohjelmakausi	Yhteishankintoja on hyödynnetty niissä hankinnoissa, joissa ei ole erityistä paikallista vaikuttavuutta ja jotka ovat olleet kaupungin kannalta hyödyllisiä. Yhteishankintoihin sitoutumisten määrä vuonna 2021 on ollut 8 kpl. Kiinnostus on ilmoitettu 6:een hankintaan.
Sopimushallinnan parantaminen.	Päivitetään yhteistä sopimusohjeistusta ja sopimusmalleja.	Ohje ja sopimusmallit päivitetty / tehty.	Hankintasiiantuntija / ohjelmakausi	Sopimusmalleja on päivitetty syksyllä 2021, mutta sopimusohje on siirtynyt resurssipulan vuoksi keväälle 2022. Kaupungin sopimustietoa on päivitetty kaupungin sisäiseen intraan.
Sopimushallinnan parantaminen.	Selvitetään sopimushallintajärjestelmän käyttöönoton mahdollisuus ja soveltuvuus kaupungin järjestelmiin.	Selvitystyö tehty.	Hankintasiiantuntija / ohjelmakausi	Sopimushallintajärjestelmän kartoittaminen on siirtynyt, kun asiahallintajärjestelmän päivitys (Dynastys 10) on saatu käyttöön ja sen ominaisuudet selvitetty.

Elinvoimaisuus, yritysmuutos ja yhteistyö

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho ja aikataulu	Toimenpiteet
Markkinavaikutusten arviointi.	Kaikissa kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa arvioidaan vaikutukset markkinoihin ja tutustutaan markkinatilanteeseen jo suunnitteluvaiheessa.	Markkinavuoropuhelujen määrä / kynnysarvot ylittävien hankintojen määrä.	Palvelualueet, hankintapalvelut / vuosittain	Markkinavuoropuhelua on järjestetty ainakin liikenne- ja kuljetushankinnoissa, ajoneuvohankinnoissa sekä soten palveluhankinnoissa. Lisäksi markkinoita on kartoitettu erilaisilla suppeammilla markkinakartoituksilla. Vuonna 2021 julkaistiin kolme tietopyyntöä.
Markkinavaikutusten arviointi.	Markkinavuoropuhelua lisätään ja markkinavuoropuheluihin kehitetään erilaisia käytäntöjä.	Toimintamallit markkinavuoropuheluille kartoitettu.	Palvelualueet, hankintapalvelut / vuosittain	Markkinavuoropuhelua on käyty pääsääntöisesti etäyhteyksien välityksellä, mikä on sinänsä luonut uuden toimivan mallin vuoropuheluun. Muiden toimintamallien kartoittamista jatketaan.
Tarjoajien aito mahdollisuus osallistua kilpailuksiin.	Mahdollistetaan myös pienten ja keskisuurten yritysten osallistuminen tarjouskilpailuihin hankinnan luonne huomioiden.	Osatarjoukset tarjouspyynnöissä / lähetetyt tarjouspyynnöt	Hankintapalvelut / vuosittain	Vuonna 2021 on kilpailutettu Tarjouspalvelun kautta 67 tarjouspyyntöä, joista 17:een oli mahdollisuus jättää osatarjouksia.
Kilpailun edistäminen ja toimivat markkinat.	Kaupunki saa useita tarjouksia kilpailutusta kohden.	Tarjousten määrä keskimäärin / kynnysarvot ylittävät hankinnat	Palvelualueet, hankintapalvelut / ohjelmakausi	Vuonna 2021 saatujen tarjousten määrä per hankinta oli keskimäärin 5 kpl. Määrä on hieman laskenut aiemmista. Määrään vaikuttaa olennaisesti myös hankinnan kohde.
Yritysten aktivointi julkisiin hankintoihin.	Kehitetään yhteistyössä Yrityssalon ja yrittäjäjärjestöjen kanssa toimintamalli säännölliselle vuorovaikutukselle.	Toimintamalli kehitetty ja sovittu.	Hankintapäällikkö, Yrityssalo, yrittäjäjärjestöt.	Salo hankkii -tapahtuma järjestettiin maaliskuussa 2021 Teams-tapahtumana useana päivänä, mikä sai positiivista palautetta ja onnistui hyvin. Tapahtuma on toiminut hyvänä tilaisuutena verkostoitua ja saada tietoa alueen hankinnoista. Muiden vuorovaikutusmallien kartoitusta jatketaan.
Onnistuneiden hankintojen esiin tuominen.	Lisätään viestintää onnistuneista hankintaesimerkeistä kaupungin tiedotuksessa.	Onnistuneet hankintaesimerkit / vuosi	Hankintapalvelut, viestintäpalvelut, palvelualueet / ohjelmakausi	Kaupungin meneillään olevista hankinnoista on tiedotettu Salon kaupungin some-sivustoilla. Tavoitteen toteutustavan suunnittelua jatketaan viestintäpalvelujen kanssa.

Innovatiivisuus, kehitysmuutos ja vaikuttavuus

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho ja aikataulu	Toimenpiteet
Uusia ratkaisuja ja kokeilevuutta edistävät hankinnat	Palvelualueita kannustetaan tarjoutumaan kokeilu ympäristöksi ja kehitysalustaksi yritysten sekä tutkimus- ja oppilaitosten innovaatioille ja kehittämistoimille. Ohjelmakaudella tehdään 1-2 kokeilua asian osalta.	Tehdyt innovatiiviset hankinnat. 1-2 kokeiluympäristöä.	Kehittämispalvelut, hankintapalvelut ja 1-2 yksikköä / ohjelmakausi	Liikennepalvelut on aloittanut vuonna 2020 yhdessä Salon Seudun koulutus- kuntayhtymän opetusryhmän kanssa luomaan ajoneuvojen seuranta- ja raportointijärjestelmää joukkoliikenteeseen ja koulukuljetuksiin. Yhteistyö jatkuu vuoden 2023 keväälle ja projekti on edennyt.
Uusia ratkaisuja ja kokeilevuutta edistävät hankinnat	Lisätään pilotoineja ja avataan hankintatarpeet yrityksille hankintojen suunnitteluvaiheessa.	Pilottien tai kokeilujen määrä hankinnoissa / vuosi.	Kehittämispalvelut, Hankintapalvelut sekä 1-2 yksikköä / ohjelmakausi	Digihankkeen osalta on valmisteltu robotiikan kokeilua tiettyjen kustannuserien automatisointiin. Liikennepalvelut oli vuonna 2020 mukana Pohjoinen kasvukäytävän rahoittamassa pilottihankkeessa, jossa kehitettiin sähköistä työkalua kuljetuspäästöjen laskemiseen ja kuljetushankintojen tueksi.
Hankintojen arviointi.	Tehtyjä hankintoja ja kilpailutuksia arvioidaan. Hankintatapoja ja toimintamalleja kehitetään arvioinnin perusteella.	Arviointimalli tehty ja toteutettu 2-4 arviointia.	Palvelualueet, hankintapalvelut / ohjelmakausi	Tavoitteen toteuttamista ei ole vielä aloitettu. Tehtyjen kilpailutusten osalta tehdään normaalia käytännön toimintaan liittyvää arviointia.
Tuottavuuden lisääminen älykkäillä hankinnoilla.	Etsitään hankinnoista, jotka lisäävät tuottavuutta palvelutuotannossa älykkäiden tai digitalisaation avulla.	Uusien ratkaisujen määrä / ohjelmakausi	Palvelualueet, elinkeinokehitys / ohjelmakausi	Seniorien ja juniorien elämänlaadun parantaminen älykkäillä kuljetusratkaisulla niminen hanke päättyi keväällä 2021. Hankkeessa määriteltiin teknisiä rajapintoja kuljetusjärjestelmien hankintojen tueksi, tehtiin asiakaskartoitus kuljetustarpeista sekä analysoitiin kuljetusdataa tulevaisuuden liikkumisjärjestelmää varten. Lisäksi kaikissa liikennepalvelujen kuljetus- ja järjestelmähankinnoissa on otettu huomioon palvelujen digitalisaatio ja koko kuljetusjärjestelmän kehittämisen yhteensopivaksi kokonaisuudeksi.

Vastuullisuus ja kestävä kehitys

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho ja aikataulu	Toimenpiteet
Kaupungin hankinnat tukee sosiaalista vastuuta	Määritellään, missä palvelu- ja urakahankinnoissa työllistämisehtoja on tarkoituksenmukaista käyttää.	Sosiaalisten kriteerien käyttö / tarjouspyyntöjen määrä	Palvelualueet ja hankintapalvelut / ohjelmakausi	Tavoitteen toteutumista ei ole vielä aloitettu. Työllisyyden kuntakokeilu on alkanut vuoden 2021 alkupuolella, ja asia tarkastellaan uudelleen vuoden aikana.
Kaupungin hankinnat tukee sosiaalista vastuuta	Työllistämisen hankintaohjeistusta päivitetään siten, että määritellään, missä hankinnoissa työllistämisehtoja on tarkoituksenmukaista käyttää.	Sosiaalisten hankintojen ohjeet päivitetty	Työllisyyspalvelut ja hankintapalvelut / 2020 loppuun	Tavoitteen toteutumista ei ole vielä aloitettu. Työllisyyden kuntakokeilu on alkanut vuoden 2021 alkupuolella, ja asia tarkastellaan uudelleen vuoden aikana.
Hiilineutraalien hankintojen lisääminen.	Tunnistetaan ne hankinnat, joilla on merkittävä vaikutus hiilineutraaliuteen.	Hiilineutraalien hankintojen määrä / vuosi	Hankintapäällikkö, kaupunkikehityspalvelut / ohjelmakausi	Ilmasto- ja ympäristöohjelma hyväksyttiin toukokuussa 2021. Ohjelmassa on painopisteenä Viisaat julkiset hankinnat, jossa on toimenpiteinä mm. hiilineutraaliutta, energiatehokkuutta ja puhtaita kuljetuspalveluja. Kuljetushankinnoissa otettiin huomioon kaluston Euro-luokitus. Ajoneuvohankinnoissa otettiin huomioon Co-päästöt.
Energiatehokkaiden hankintojen lisääminen.	Rakennushankkeet pyritään toteuttamaan paremmilla energiatehokkuusarvoilla.	Energiatehokkaiden hankintojen määrä / ohjelmakausi.	Kaupunkikehityspalvelut, hankintapalvelut / ohjelmakausi	Vuosina 2020-2021 toteutettiin maalämpö neljään kohteeseen ja led-valaistus kuuteen kohteeseen. Vuoden 2021 lopulla käynnistettiin myös Halikon kirjaston urakka vanhojen valaisimien korvaaminen led-valaistuksella. Uudisrakennushankkeissa Perniön kirkonkylän koulun hankkeessa tavoitellaan energialuokkaa B.
Energiatehokkaiden hankintojen lisääminen.	Rakennukseen liittyvien laitteiden ja koneiden hankinnoissa huomioidaan energiatehokkuus koko elinkaaren aikana.	Energiatehokkaiden hankintojen määrä / ohjelmakausi.	Kaupunkikehityspalvelut, hankintapalvelut / ohjelmakausi	Vuosina 2020-2021 toteutettiin ilmanvaihdon puhallinkoneikkojen uusimisia energiatehokkaampiin ja vähäisempää huoltoa vaativiin EC tyyppiin sähkömoottoreihin. Käytönaikaista energiatehokkuutta on parannettu älykkään kiinteistöautomaation keinoin, mm. saneeraamalla vanhoja automaatiojärjestelmiä. Älykkäällä kiinteistöautomaatiolla voidaan ohjata mm. valaistusta, ilmanvaihtoa ja lämmitystä tarpeen mukaan.
Vastuulliset elintarvikehankinnat	Elintarvikehankintojen minimivaatimukset pyritään laatimaan siten, että hankitaan Suomen lainsäädännön vaatimuksin tuotettuja elintarvikkeita.	Elintarvikehankinnan tarjouspyynnön kriteerit / toteuma ja saadut tarjoukset	Ravitsemispalvelut, hankintapalvelut / vuoden 2021 loppuun mennessä.	Elintarvikkeiden hankinta kilpailutettiin vuoden 2021 syksyllä, jonka yhteydessä lisättiin vastuullisuuskriteerejä etenkin liha- ja maitotaloustuotteisiin. Kilpailutuksen lopputulos onnistui hyvin ja hankinnan kotimaisuusaste parani hieman, etenkin liha- ja maitotaloustuotteissa.
Kestävän kehityksen yhteistyö.	Osallistutaan aktiivisemmin kestävä kehityksen toimijoiden toimintaan sekä hyödynnetään sitä hankintojen suunnittelussa.	Toteutuneet yhteistyöt / vuosi	Palvelualueet, hankintapalvelut / ohjelmakausi	Hankintapalvelut on osallistunut syksystä 2020 lähtien Valonian järjestämään kuntien hankintasiiantuntijoiden verkostoon, jossa yhtenä aiheena ovat olleet kestävä kehityksen hankinnat.